

SPODBUJANJE IN SPREMLJANJE RAZVOJA BRALNE PISMENOST IN BRALNE KULTURE V OSNOVNI ŠOLI

Predstavitev nacionalnega Akcijskega načrta za razvoj bralne pismenosti 2020–2030

dr. Fani Nolimal, ZRSŠ in Nada Požar Matijašič, MVI

NAMEN DELAVNICE

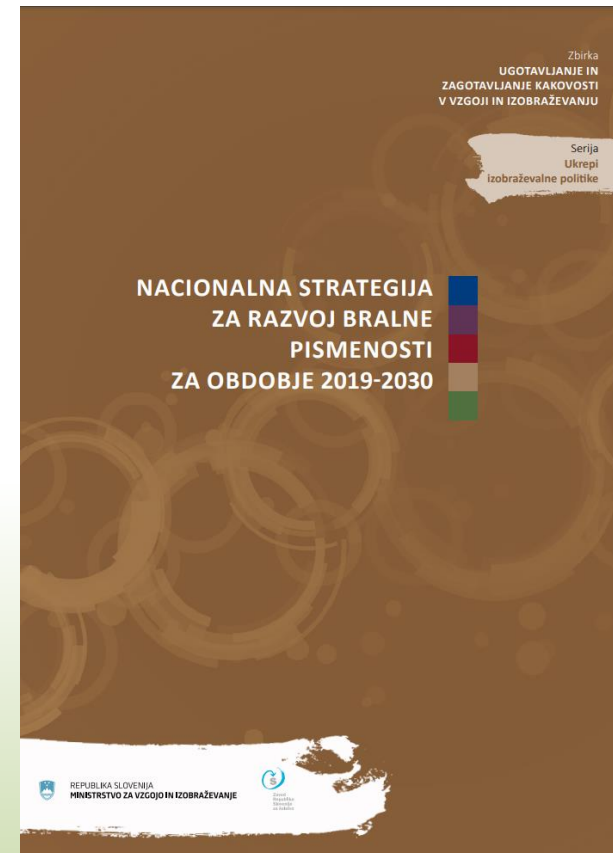
- Osvežitev nekaterih temeljnih spoznanj v zvezi z bralno pismenostjo in spodbujanjem razvoja bralne pismenosti in bralne kulture
- Predstavitev *Akcijskega načrta za razvoj bralne pismenosti 2020–2030*
- Seznanitev z gradniki za spodbujanje razvoja bralne pismenosti osnovnošolcev
- Predstavitev nekaterih podpornih gradiv

BRALNA PISMENOST IN BRALNA KULTURA

Bralna pismenost (BP) je ...

„ ... je **stalno razvijajoča** se zmožnost posameznika in posameznice za **razumevanje, kritično vrednotenje** in **uporabo** pisnih informacij. Ta zmožnost vključuje razvite **bralne veščine, (kritično) razumevanje** prebranega in **bralno kulturo** (pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje). Zato je **temelj vseh drugih pismenosti** in je ključna za razvijanje posameznikovih in posamezničnih sposobnosti ter njuno uspešno sodelovanje v družbi.“

([NSRBP](#), 2019-2030)

3

STANJE NA PODROČJU BP

BP OSNOVNOŠOLCEV v RS PIRLS (četrtšolci)

- **ELINET (Evropa):**

<https://www.youtube.com/watch?v=I9EQLxwUmwY>

Predlogi za ogled:

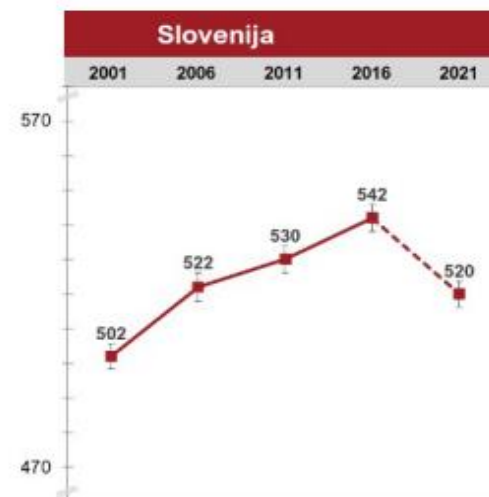
Zlati bralec:

<https://www.youtube.com/watch?v=7BtHuRxQyJU>

Bralna pismenost – Branje je potovanje: [Bralna pismenost - Branje je potovanje – YouTube](#)

Nacionalno poročilo – prvi rezultati

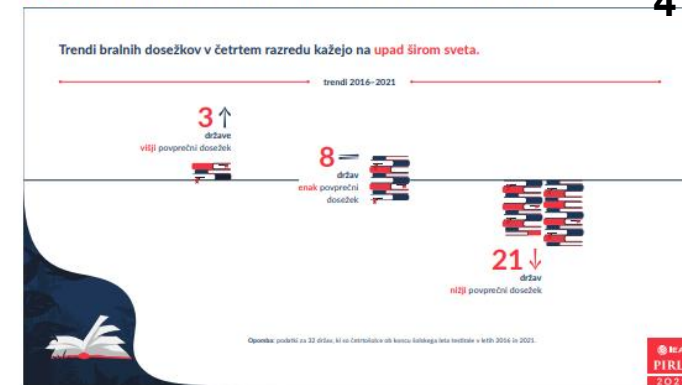
Slika 2.4 • Trendi povprečnih bralnih dosežkov PIRLS v Sloveniji

Opomba: Zaradi zaokroževanja na cela števila se nekatere vsote zdijo nekonsistentne.

Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021)

Slika 2.3 • Trendi v bralnih dosežkih ob koncu 4. razreda med letoma 2016 in 2021

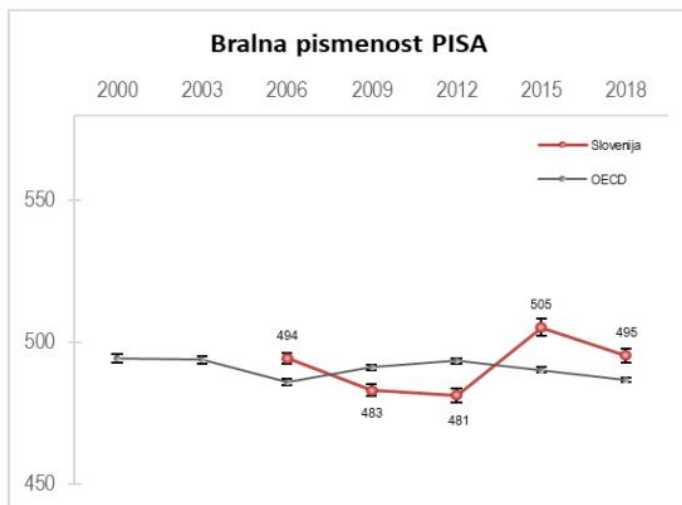

PIRLS 2021: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2023/06/PIRLS21_NacionalnoPorocilo_Splet.pdf

Kaj kažejo rezultati PISA 2018?

PISA 2018

15 - LETNIKI

Povprečni dosežek pri branju (495 točk) je leta 2018 za Slovenijo za 10 točk nižji kot tisti iz leta 2015, vendar še vedno nad povprečjem držav članic OECD (487 točk). Dosežek je tudi višji kot leta 2012 in 2009.

Prav tako je leta 2018 tudi povprečni dosežek na ravni držav OECD nižji kot leta 2015, in sicer za 6 točk (493 točk v 2015 in 487 točk v 2018).

Doseganje ravni bralne pismenosti

	OECD 2018 (%)	Slovenija 2018 (%)	Slovenija 2015 (%)
6. raven	1,3	1,0	1,0
5. raven	8,6	7,8	8,9
4. raven		28,1	32,0
3. raven		57,6	62,3
2. raven	77,3	82,1	84,9
1. a raven	92,3	95,0	96,1
1. b raven	98,5	99,3	99,5
1. c raven	99,8	99,9	100,0

Opomba: Navedeni so deleži učencev in učenk, ki dosegajo vsaj določeno raven.

Znižanje povprečnega dosežka je odraz znižanja bralnih dosežkov slovenskih učencev in učenk predvsem na ravneh, nižjih od 5. ravni mednarodne lestvice bralne pismenosti.

5

15,1%

PISA 2018: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2019/12/PISA2018_ppt.pdf

KAKO se učinkovito soočiti s tem izzivom?

**„Branje na višji ravni je naše najmočnejše orodje
za razvoj analitičnega in kritičnega mišljenja.**

S takim branjem

vadimo metakognicijo in kognitivno potrpežljivost,

širimo zmožnost pojmovnega umevanja,

krepimo empatijo in

**se učimo na probleme gledati z različnih zornih kotov –
vse to so nepogrešljive **socialne veščine** za**

**ozaveščene državljane v sodobnih demokratičnih
družbah.**

**Podpisniki manifesta pozivamo k prepoznanju trajnega
pomena branja na višji ravni v digitalni dobi.“**

Ljubljanski manifest o pomenu branja na višji ravni (oktober 2023), dostopno na:

[Ljubljanski bralni manifest: Zakaj je pomembno branje na višji ravni \(readingmanifesto.org\)](https://readingmanifesto.org)

Katere ukrepe v podporo temu izvajamo/bomo izvajali medresorsko na nacionalni ravni?

NACIONALNA STRATEGIJA ZA RAZVOJ BP

ZGODOVINSKI PREGLED IN RAZLOGI ZA PRIPRAVO

- **2006 - Nacionalna strategija za razvoj pismenosti** (15-članska komisija, vodja dr. Sonja Pečjak)
 - podlaga za nadaljnji razmislek ministrstva, pristojno za šolstvo
 - načrtovanje vsebin različnih usposabljanj, projektov
- **2019 - Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019 - 2030** (24-članska komisija, vodja dr. Sonja Pečjak)
 - potrjena na Vladi RS
 - podlaga za pripravo Akcijskega načrta

- različni strateški dokumenti
- vsestranski razvoj slovenske družbe
- izsledki mednarodnih raziskav: PIRLS, PISA, PIAAC

NACIONALNA STRATEGIJA ZA RAZVOJ BRALNE PISMENOSTI (NSRBP) – STRUKTURA

- **DEFINICIJA** (glej opredelitev na drsnici 3)
- **RAZLOGI ZA NASTANEK NSRBP**
- **VIZIJA**
- **STRATEŠKI CILJI**
- **TEMELJNA NAČELA**
- **CILJI IN RAVNI PISMENOSTI PO POSAMEZNIH STOPNJAH IZOBRAŽEVANJA**
- **URESNIČEVANJE NSRBP**

STRATEŠKI CILJI NSRBP

Strateški cilji:

- ustvarjati **učinkovit družbeni okvir** za razvijanje bralne pismenosti;
- razvijati BP posameznikov in posameznic, ki imajo v **različnih življenjskih obdobjih različne vloge, potrebe in zahteve**, ter tako omogočiti stalni razvoj družbe in gospodarstva;
- v okviru **vzgojno-izobraževalnega sistema** nameniti večjo pozornost posameznim starostnim/ciljnim skupinam;
- povečevati **dostopnost do knjig** in drugega bralnega gradiva.

TEMELJNA NAČELA ZA RAZVOJ BP (NSRBP 2019-2030)

1. BP kot vseživljenjska pravica, odgovornost in vrednota
2. Ozaveščanje o pomenu BP in njena promocija
3. Celostni pristop
4. Dostopnost, enakopravnost in pravičnost
5. Individualizacija in personalizacija
6. Strokovna odličnost in odgovornost
7. Velika pričakovanja in standardi
8. Raznovrstnost branja
9. Načrtovanje, vrednotenje in samovrednotenje

Cilji in ravni po VIO →

SPECIFIČNI CILJI IN RAVNI PISMENOSTI PO VIO

5. 2. 1 Prvo triletje osnovne šole (6–9 let)

Preglednica 2a: Specifični cilji in ravni pismenosti za prvo triletje

SPECIFIČNI CILJI	RAVNI PISMENOSTI OB KONCU PRVEGA TRILETJA
<ul style="list-style-type: none"> – Z individualiziranim pristopom razvijati: <ul style="list-style-type: none"> » bralno kulturo in motivacijo učenk in učencev za branje; » tekoče branje in razumevanje prebranega; » tehniko pisanja in tvorjenje besedil. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci so motivirani za branje. – Tekoče in z razumevanjem berejo besedila v obsegu najmanj 500 besed. – O prebranem jasno in razumljivo govorijo. – Pišejo jasna, raznovrstna in razumljiva besedila o prebranem v obsegu od 100 do 150 besed.
<ul style="list-style-type: none"> – Intenzivno širiti besedišča učencev in učenk. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci usvojijo besedišče, ki jim omogoča uspešno branje, učenje in sporazumevanje.
<ul style="list-style-type: none"> – Z organiziranimi oblikami vzgoje in izobraževanja ozaveščati starše o pomenu družinskega branja in razvoja bralne kulture. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci v prostem času berejo raznovrstna bralna gradiva (spodbude v družini).
<ul style="list-style-type: none"> – Spoznavati lokacije in uporaba bralnih in drugih informacijskih virov (npr. knjižnice, medmrežje ipd.). 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci poznajo in smiselno uporabljajo lokacije bralnih virov (knjižnice, medmrežje ipd.).

I. VIO

PLAKATI ZA PO POTI IN DOMA

Licardo, M., Haramija, D. in Batič, J. (2022). Igre za po poti in doma. Dostopno na: <https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/objem/>

1. Kako spodbujamo motiviranost za branje (G2)
2. Kako otrok spoznava nove besede (G5)
3. Kako spodbujamo otrokov govor (G1, G4)
4. Branje širi obzorja (G8)
5. Kako spodbujamo razumevanje prebranega pri otrocih (G7, G9)
6. Kako beremo (G3)

12

KAKO si ravni BP pismenosti in podpora sledijo v nadaljevanju (2. in 3. VIO)?

5. 2. 2 Drugo triletnje osnovne šole (9–12 let)

Preglednica 2b: Specifični cilji in ravni pismenosti za drugo triletnje

SPECIFIČNI CILJI	RAVNI PISMENOSTI OB KONCU DRUGEGA TRILETJA
<ul style="list-style-type: none"> – Razvijati bralno kulturo in motivacijo učenk in učencev za branje različnih vrst besedil v šoli in v prostem času. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci so motivirani za branje v šoli in zunaj nje.
<ul style="list-style-type: none"> – Razvijanje avtomatizirane tehnike branja in branja z razumevanjem. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci glasno in tiho tekoče berejo besedila in prebrano razumejo.
<ul style="list-style-type: none"> – Sistematično razvijati besedišče, potrebno za tekoče branje z razumevanjem. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Učence in učenke naučiti uporabe bralnih učnih strategij za razumevanje prebranega, npr. strategije iskanja bistva, razumevanja odnosov med deli besedila, povzemanja, primerjanja delov besedila. – Uzaveščanje lastnega procesa branja in učenja z branjem. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci poznajo in znajo uporabljati osnovne, nekateri pa tudi kompleksne bralne strategije za iskanje bistva, povzemanja, urejanja in kritičnega vrednotenja informacij.
<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učence naučiti uporabe kompleksnih strategij za doseganje višjih ravni pismenosti v daljših besedilih (iskanja in organiziranja več delov besedila, uporabe pomembnih informacij pri reševanju novih problemov, strategij za kritično vrednotenje besedila). 	
<ul style="list-style-type: none"> – Učence in učenke naučiti odzvati se na prebrano s samostojnim pisnim tvorjenjem besedila in utemeljevanjem odgovorov. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci vodeno in samostojno pisno tvorijo in utemeljujejo svoje odzive na prebrano.
<ul style="list-style-type: none"> – Urjenje učenk in učencev za uporabo tiskanih in digitalnih (spletnih) virov za branje. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci večinoma samostojno in kritično uporabljajo različne bralne vire.
<ul style="list-style-type: none"> – Razvijati kritičnosti pri izbiri in uporabi različnih virov za branje. 	
<ul style="list-style-type: none"> – Učiti in spodbujati učence in učenke za samostojno uporabo šolske in splošnih knjižnic. 	<ul style="list-style-type: none"> – Učenke in učenci večinoma samostojno uporabljajo šolske in splošne knjižnice.

Preglednica 2c: Specifični cilji in ravni pismenosti za tretje triletje

SPECIFIČNI CILJI	RAVNI PISMENOSTI OB KONCU TRETJEGA TRILETJA
– Spodbujanje bralne kulture in motivacije za branje daljših in zahtevnejših besedil pri vseh predmetih in tudi zunaj šole.	– Učenke in učenci so motivirani za branje v šoli in zunaj nje.
– Razvijanje razumevanje prebranega s tekočim fleksibilnim branjem ¹² različnih besedil.	– Učenke in učenci tekoče berejo daljša in zahtevnejša besedila ter prilagajajo hitrost branja zahtevam besedila.
– Sistematično razvijanje besedišča, ki omogoča bralno razumevanje.	
– Urjenje učencev in učenk v izbiri in uporabi osnovnih in kompleksnih bralnih učnih strategij za doseganje temeljne in višjih ravni bralne pismenosti.	– Učenke in učenci glede na namen samostojno izbirajo tiskane in druge informacijske vire ter uporabijo primerne bralne strategije.
– Razvijati sposobnosti kritičnega sprejemanja in razumevanja vsebine pri branju: oblikovanje hipotez in iskanje argumentov zanje v besedilu, uporabiti informacije pri reševanju novih problemov, primerjati več besedil med seboj, vrednotiti besedilo(-a) z različnimi kriteriji.	– Učenke in učenci primerjajo več besedil med seboj in jih ovrednotijo z različnimi kriteriji; – samostojno oblikujejo domneve na podlagi podatkov iz besedila in jih utemeljujejo.
– Razvijanje sposobnosti samostojnega pisnega tvorjenja in utemeljevanja odgovorov na vprašanja o prebranem.	– Učenke in učenci samostojno pisno tvorijo besedila in utemeljujejo svoje odzive na prebrano.
– Učenje samostojne, namenske, kritične in odgovorne izbire in uporabe tiskanih in drugih informacijskih virov.	– Učenke in učenci samostojno, namensko, kritično in odgovorno izbirajo in uporabljajo tiskane in druge informacijske vire.
– Naučiti se samostojne uporabe šolske in splošnih knjižnic.	– Učenke in učenci samostojno uporabljajo šolske in splošne knjižnice; – prebrano uporabljajo pri reševanju problemov v različnih položajih – učnih in v osebnem življenju.
	<p>Raven ob končanju programa osnovne šole:</p> <ul style="list-style-type: none"> – najmanj temeljno raven bralne pismenosti¹³ doseže vsaj 90 % učencev in učenk; najvišje ravni bralne pismenosti (kompetence)¹⁴ pa naj bi doseglo vsaj 10 % učencev in učenk.¹⁵

URESNIČEVANJE RAZVOJA IN DVIGA BRALNE PISMENOSTI (BP) IN BRALNE KULTURE (BK)

Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019 – 2030 (NSRBP) predvideva **uresničevanje** razvoja in dviga BP in BK skozi:

- programe, gradiva, promocijo;
- izobraževanje in usposabljanje kadrov;
- mrežo izvajalcev;
- dostopnost do bralnega gradiva;
- sistemsko ureditev (in financiranje).

Ukrepi so namenjeni **raznolikim ciljnim skupinam**:

- skupine različnih starosti;
- ranljive skupine
skupine z večjim tveganjem za socialno izključenost in z neenakimi možnostmi: revni, manj izobraženi odrasli;
- priseljenci;
- begunci;
- Romi;
- otroci, mladostniki in odrasli s posebnimi potrebami.

NACIONALNI SVET ZA BRALNO PISMENOST

- imenovan na Vladi RS v začetku leta 2021
- 15-člansko **medresorsko** telo: predstavniki MVI, MK, MDDSZ, MZ, strokovnjaki različnih fakultet, predstavniki ZRSŠ, ACS, Javne agencije za knjigo RS, ...

Naloge:

- **spodbujanje** BP in BK v okviru normativnih in strateških aktov;
- **usklajevanje** nalog in pristojnosti med vladnimi resorji pri pripravi akcijskega načrta (AN);
- **promocija** NSRBP ter njena uveljavitev v strokovni in širši javnosti;
- **seznanjanje** z raznovrstnim gradivom in strokovnimi podlagami, ki vplivajo na uresničevanje NSRBP;
- **spremljanje in spodbujanje uresničevanja NSRBP oz. AN ter priprava ugotovitev in predlogov za nadaljnje delo;**
- **priprava** letnega poročila in **poročanje** vladi o uresničevanju NSRBP.

16

STRUKTURA AKCIJSKEGA NAČRTA

1. AN vključuje:

- nacionalne ukrepe BP in BK
- kazalnike, pričakovane učinke, povezovanje med nosilci in drugimi deležniki na področju financiranja, vsebine ali z namenom informiranja

ZAP. ŠT.	UKREP/DEJAVNOST	KAZALNIK	PRIČAKOVANI UČINEK	FINANČNA SREDSTVA IN VIRI FINANCIRANJA (PP)								NOSILEC	POVEZOVA NJE	STRAT. CILJ PO NSRBP	CILJI IN RAVNI PO NSRBP
				PP	2020	2021	2022	2023	2024	2025	SKUPAJ				
1. PODPORA URESNIČEVANJU NSRBP V OKVIRU JAVNE SLUŽBE – osnovne in posebne naloge															
	Strokovna in razvojna podpora Nacionalnemu svetu za bralno pismenost (NS) ...	Vsakoletna Letna poročila o uresničevanju AN; ...	Delovanje NS in strokovna	MVI ACS (LDN)	MK, MZ, MDDSZ ZRSŠ, JAK RTV	1	...

17

2. AN izpostavlja: poleg BP in BK še tri druge pismenosti: digitalno, medijsko in finančno pismenost (prioritete v okviru nacionalne in EU politike) v povezavi z BP

3. AN razdeljen na dve časovni fazi:

- 2020 – 2025
- 2025 – 2030

VSEBINSKI SKLOPI AKCIJSKEGA NAČRTA

1. Podpora uresničevanju NSRBP v okviru javne službe
2. Zagotavljanje sistemskih podlag
3. Raziskave in evalvacije
4. Razvoj projektov, programov, modelov, instrumentov, strokovnih gradiv
5. Izobraževanja in usposabljanja
6. Dostopnost do bralnega gradiva
7. Projekti in programi za spodbujanje BP in BK
8. Promocija projektov branja in bralne kulture

Kaj ponuja AN na področju OŠ?/Kateri ukrepi so bodo odvijali na ravni OŠ?

- ...
- ...

18

Kje oz. kako bo razvoj BP umeščen v prenovljenih UN?

PRENOVA UČNIH NAČRTOV

SKUPNI CILJI

- v funkciji **povezovanja** posameznih predmetov in predmetnih področij
- v funkciji doseganja kakovostnega znanja, veščin in kompetenc oz. kakovostne **splošne izobrazbe**

Področja skupnih ciljev:

1. JEZIK, DRŽAVLJANJSTVO, KULTURA IN UMETNOST
2. TRAJNOSTNI RAZVOJ
3. ZDRAVJE IN DOBROBIT
4. DIGITALNE KOMPETENCE
5. PODJETNOST

Vir:
Skupni cilji in njihovo umeščanje v UN in KZ (2023), skupina (40) avtorjev, sodelujočih v PKK (Ahačič, Banjac, Baškard et al.), ZRSŠ

Tabela 2: Ključni cilji s področja Jezik, državljanstvo, kultura in umetnost

PODPODROČJA		Ključni cilji Učenec:
JEZIK	Strokovna besedila	<ul style="list-style-type: none"> • Razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.), pri posameznih predmetih.
	Strokovni jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije, torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. • Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno in pisno raven svojega strokovnega jezika.
	Univerzalni opis jezika kot sistema	<ul style="list-style-type: none"> • [pri vseh predmetih:] Se zaveda podobnosti in razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. • [pri jezikovnih predmetih:] Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika in obratno; zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med nimi.
	Razumevanje pomena branja	<ul style="list-style-type: none"> • Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
	Jezik in nenasilna komunikacija	<ul style="list-style-type: none"> • Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

19

PODPORA, ki je/bo na voljo za razvoj BP →

ŠOLSKA KNJIŽNICA

- Posodobljena vloga knjižnice: je središče branja in **stičišče medpredmetnega povezovanja**
- Šolska knjižnica **je neločljiv del VI procesa**
- Je **odprto učno** okolje, namenjena vsem udeležencem VI procesa – prijetno vzdušje, fizična dostopnost ...
- Podpira učenje in poučevanje – povezovanje strokovnih delavcev in knjižničarja - aktivna vključenost knjižničarja v šolske aktivnosti
- Knjižnične vsebine je treba **povezati s predmeti** oz. vsebinami – **gradniki bralne pismenosti** vsebujejo elemente knjižničnih vsebin, ki so integrirane v poučevanje in učenje
- Cilji **Knjižnično informacijskih znanj (KIZ)** so neločljivo povezani s cilji predmeta in kroskurikularnih tem (trajnostni razvoj, zdravje, ...)
- **Vloga** knjižničarja:
 - učence **poučuje** o knjižničnih vsebinah,
 - **pomaga** pri urjenju veščin pridobivanja in uporabe informacij
 - **vzpostavlja temelj** za samostojno uporabo informacijskih virov
 - **vzgaja** v samostojne kritične uporabnike

GRADNIKI BRALNE PISMENOSTI

1. Govor
2. Motiviranost za branje
3. Razumevanje koncepta bralnega gradiva
4. Glasovno zavedanje
5. Besedišče
6. Tekoče branje
7. Razumevanje besedil
8. Odziv na besedilo in tvorjenje besedil
9. Kritično branje

1. gradnik: GOVOR

Elementi gradnika:

- zmožnost nebesednega sporočanja
- uporaba govora v različnih govornih položajih, za različne namene in v različnih situacijah
- ...

1. VIO	2. VIO	3. VIO

21

Pregled gradnikov pismenosti za OSNOVNOŠOLSKO IZOBRAŽEVANJE

Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtcu in šoli: bralna, naravoslovna in matematična pismenost (2022). Ur.: Bone, J. in Mršnik, S. Ljubljana: Zavod RS Za šolstvo.
Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/Spodbujanje_razvoja_pismenosti.pdf

SKUPNI RAZMISLEK

Mentimeter:

Kako uspešno uresničujete posamezne gradnike na vaši šoli?

Govor
Motiviranost za branje
Razumevanje koncepta bralnega gradiva
Glasovno zavedanje
Besedišče
Tekoče branje
Razumevanje besedil
Odziv na besedilo in tvorjenje besedil
Kritično branje

Povezava:

<https://www.menti.com/alydk189ykoo>

Uporabi kodo: **4230 7691**

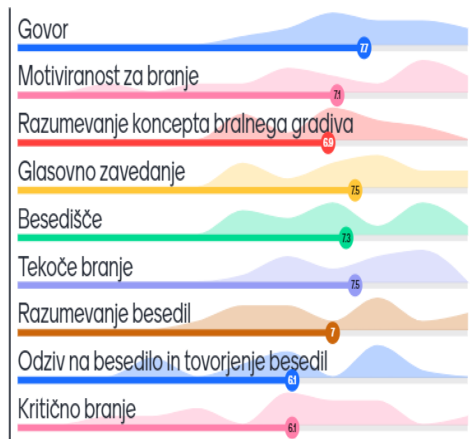

22

DISKUSIJA O OCENAH UDELEŽENCEV

Kako uspešno uresničujete posamezne gradnike na vaši šoli?

ODZIV na **vprišanje** iz diskusije:

Kako učinkovito razvijati gradnike bralne pismenosti pri priseljencih, ki ne znajo slovenskega jezika?

Usmeritve za poučevanje učencev, ki jim slovenščina ni materni jezik, najdete v naslednjem viru:

[Vodilo za prilagajanje učnega jezika pri vseh predmetih in področjih](#) (glej 4. poglavje: Slovenščina kot učni jezik za govorce slovenščine kot drugega jezika, str. 26)

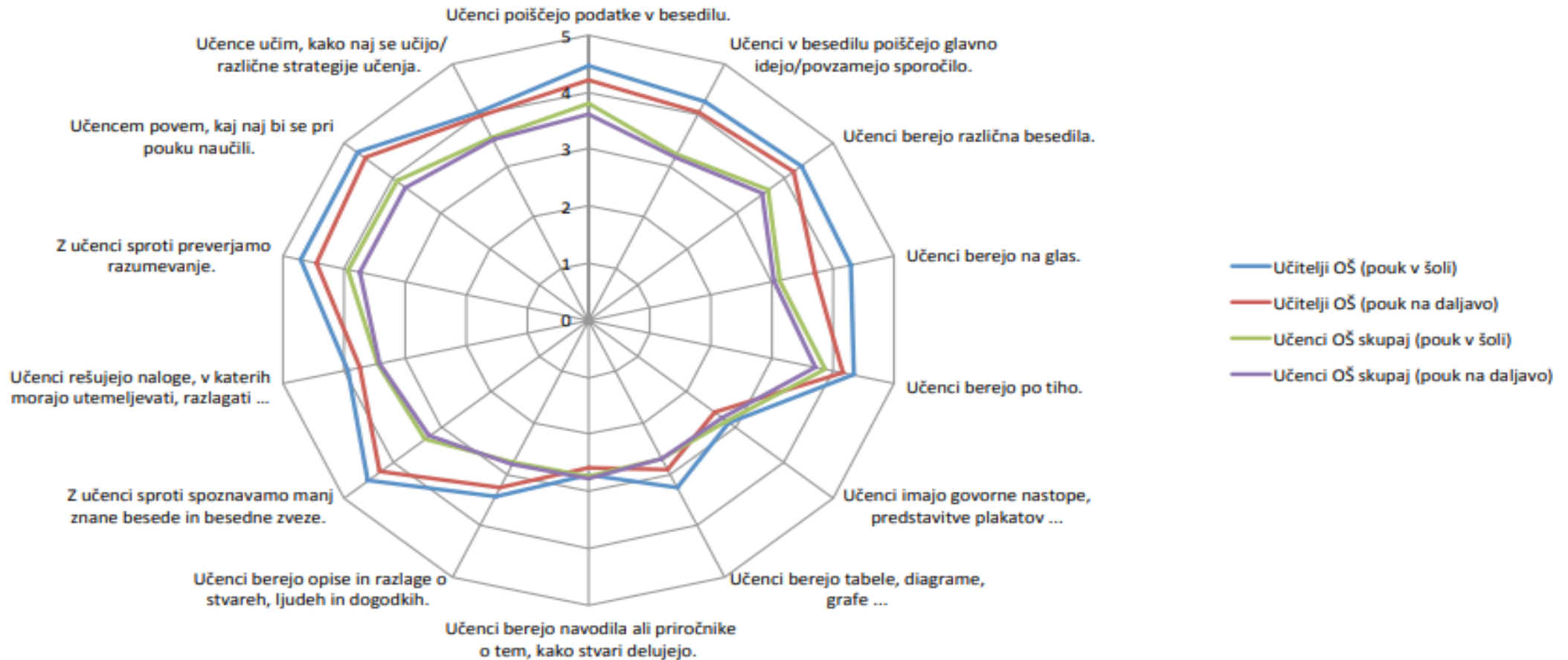
Vodilo omogoča:

- učitelju/vzgojitelju ozaveščen premislek o izbiri jezikovnih sredstev za doseganje vsebinskih ciljev predmeta in obenem premislek o izbiri ustreznih dejavnosti za učenje ter izbiri pristopov poučevanja.

Zadeva vse predmete oz. predmetna področja, in sicer tako v fazi načrtovanja dejavnosti in izvajanja učnega procesa kot v fazi vrednotenja znanja.

Dejavnosti pri pouku, ki spodbujajo razvoj bralne pismenosti v OŠ

Vir: Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtcu in šoli: bralna, naravoslovna in matematična pismenost (2022, str.25)

(1 – nikoli, 2 – redko (do 5 x na leto), 3 – občasno (1 x na mesec), 4 – pogosto (2–3 x na mesec) in 5 – zelo pogosto (skoraj vsako uro).

TEMELJNA PRIPOROČILA IZ ŠTUDIJE

Vir: Evalvacijsko poročilo o napredku kompetenc projekta *Bralna pismenost in razvoj slovenščine - OBJEM (INTERNO GRADIVO)*, 2022, str. 55-56

- Ozaveščati učitelje/-ice vseh predmetov o pomenu branja z razumevanjem in učinkovitega govornega in pisnega tvorjenja besedil
- okrepiti dejavnosti za usvajanje tekočega branja in nadgrajevanje bralnih strategij v povezavi s cilji posameznih predmetov po vsej vertikali,
- preseči osredotočenost na priklic jasno zapisanih podatkov v besedilu s povezovanjem z besedilom kot celoto,
- izpeljevati sklepe iz prebranega in povzemati bistveno,
- skrbno izgrajevati strokovni jezik posameznega predmeta/področja in povezovati znanje po vertikali;
- ustvariti učno okolje, ki podpira vse učence,
- večjo pozornost nameniti dejavnostim za zmanjševanje razlik v dosežkih po spolu (nižji so dosežki učencev),
- gojiti kulturo visokih pričakovanj do vseh učencev/-k, pozornost nameniti tudi učencem, ki zmorejo več;
- izvajati dejavnosti šolske knjižnice kot kulturnega in informacijskega središča za dvig ravni bralne pismenosti.

PODPORNA OKOLJA ZA RAZVOJ BP IN BK

- **Nacionalni okvir**

Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti 2019 - 2030

Gradniki pismenosti, pripravljeni v okviru ESS projekta Bralna pismenost in razvoj slovenščine – **OBJEM (Ozaveščanje, Branje, Jezik, Evalvacije, Modeli)**

- **Ureditev prostora – spodbudno okolje** za dvig bralne pismenosti in bralne kulture

Bralni kotički v razredu, hodnikih, večnamenski prostor, v okolici šole ...

- [Digitalna bralnica ZRSŠ](#) – ESS projekt OBJEM

- **Spletne okolja**

[Družinska pismenost](#)

[Kulturni bazar](#)

[Čebelice](#)

[Nacionalni mesec skupnega branja](#)

[Pot knjige | JAK RS](#)

[Rastem s knjigo OŠ v šol. Letu 2023/24](#) že osemnajstič – knjiga za sedmošolce in program obiska v splošni knjižnici „Kaj mi ponuja knjižnica“

[Splošne knjižnice](#)

[Priročnik za branje kakovostnih mladinskih knjig](#) [Knjigometer](#) in [Zlate hruške](#)

LITERATURA IN VIRI

- *Akcijski načrt za razvoj bralne pismenosti 2020–2030 (predlog v medresorskem usklajevanju).*
- *Klemenčič, E. in Mirazchiyski, P. (2023). Mednarodna raziskava bralne pismenosti (IEA PIRLS 2021). Nacionalno poročilo – prvi rezultati. Ljubljana: Pedagoški inštitut.*
- *Licardo, M., Haramija, D. in Batič, J. (2022). Igre za po poti in doma. Dostopno na: <https://www.zrss.si/digitalna-bralnica/objem/> (pridobljeno: 06.10. 2023).*
- *Marjanovič Umek, L. et al. (2020). Zgodnja pismenost otrok. Razvoj, spremljanje in spodbujanje. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.*
- *Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti (NSRBP 2019–2030). Dostopno na: https://www.zrss.si/wp-content/uploads/2023/02/strategija_bralna_pismenost.pdf (pridobljeno: 06.10. 2023).*
- *Skupni cilji in njihovo umeščanje v UN in kataloge znanj...*
- *Spodbujanje razvoja pismenosti v vrtcu in šoli: bralna, naravoslovna in matematična pismenost (2022). Ur.: Bone, J. in Mršnik, S. Ljubljana: Zavod RS Za šolstvo. Dostopno na: https://www.zrss.si/pdf/Spodbujanje_razvoja_pismenosti.pdf (pridobljeno: 06.10. 2023).*
- *Svetlik, K. (2022). Evalvacijsko poročilo o napredku kompetenc projekta Bralna pismenost in razvoj slovenščine - OBJEM (INTERNO GRADIVO). Ljubljana: Pedagoški inštitut in Zavod RS za šolstvo.*
- *Šterman, K. et al. (2019). PISA 2018. Nacionalno poročilo. Ljubljana: Pedagoški inštitut.*
- *Šterman, K. et al. (2019). PISA 2018 (ppt predstavitev). Dostopno na: https://www.pei.si/wp-content/uploads/2019/12/PISA2018_ppt.pdf (pridobljeno: 2. 11. 2023).*